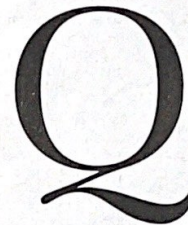
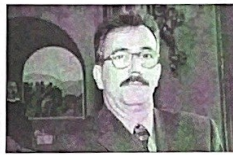

Cartes de prop

En un llibre

En la poesia d'Antonio Cabrera, que ara trau el seu nou llibre *Con el aire*, hi ha un món digne de ser habitat, una manera de meditar que suspèn el judici i uns versos calculats al mil·límetre que ho deixen tot obert.

La còpia

JOAN F. MIRA

Una cosa semblant no s'havia vist mai, en la història de les llengües d'Europa: dos documents presentats i rebuts oficialment a Brussel·les com a textos en llengües diferents, i que resulten ser estrictament idèntics. No solament idèntics, sinó que qui els presenta assegura que, en efecte, un dels dos és còpia rigorosa de l'altre. I tanmateix, a pesar d'això, no obstant això, malgrat això, vejam miracle, són escrits en dos idiomes legalment diferents, o això afirma el seu presentador, persona de la més alta diplomàcia. Si el receptor dels patracols no haguera estat compatriota i col·lega i company de partit del llurador, la seua perplexitat hauria estat infinita. Conec una mica, perquè m'hi he interessat assiduament, quins són els idiomes que es parlen a Europa, on es parlen, qui els parla i el nom que solen rebre, i no conec cap cas que pugui originar un fet com el del tractat constitucional, o com se'n diga, traduït al català i al valencià, o al valencià copiat literalment al català, i que es poguera presentar en dos volums separats, amb coberta que els identifiqui com a llengües a part. Ni tan sols en el cas del serbocroat, que ara és croat a Croàcia i serbi a Sèrbia, i que abans era oficialment un sol idioma, però amb alfabet diferents, ciríl·lic i llatí. Ni en el del flamenc i l'holandès, oficialment una sola llengua neerlandesa en virtut d'un tractat que aci voldriem (i que encertadament proposava Vicent Franch). Jo comprenc malament les raons del govern espanyol, i d'altra banda no sé a quin tribunal podriem acudir en aquests casos, perquè no n'hi ha cap. Però, per l'amor de Deu i per tots els sants del cell, que deixen de fer col·lones d'aquesta magnitud, que no ens facen sentir tanta vergonya, que siguem seriosos d'una punyetera vegada, que ens deixen respirar com a persones normals, que no ens obliguen tan cruelment a tornar una vegada i una altra a les obvietats més elementals, que ja n'hi ha prou d'aquest color! I al senyor Camps i a qui corresponga, per favor, per favor, és un missatge urgent, desesperat: que pensen en el seu país o, simplement, que pensen. És còpia trista i fidel del text del SOS: Save Our Souls.

CULTURA

El filòleg Germà Colón. / ÀNGEL SÁNCHEZ

L'aristocràcia del saber

La UIMP celebra un curs sobre l'obra del filòleg Germà Colón

FRANCESC PÉREZ I MORAGÓN

Un dels fets més anòmals —i n'hi ha moltíssims, mereixedors d'aquest qualificatiu— que un historiador futur trobarà en tractar d'aclarir la situació lingüística valenciana del final del segle XX i l'actualitat, serà l'absència de Germà Colón entre els membres de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. Resultarà impossible d'explicar com és que el valencià més important de tota la història, entre els qui han estudiat la llengua del país, no presideix un organisme que pretén tenir la més alta autoritat tècnica en aquestes qüestions, més senzilles del que alguns volen fer creure. La resposta de l'enigma podrien facilitar-la, si volgueren, els responsables de la creació de l'organisme, si és que alguna vegada es decidien a parlar-ne amb claredat. Jordi Pujol ha fet públiques algunes claus,

però hi ha motius per a preveure que l'aclariment no es produirà mai.

I n'hi ha també per a suposar que, tot plegat, no deu llevar-li, a Germà Colón, ni un minut de son. Ell és un home d'idees clares i ben construïdes, producte d'un llarguíssim esforç ininterromput de molts anys i, a més, té un caràcter afable, plenament capacitat per al diàleg i per a entendre, malgrat la distància física en què ha transcorregut bona part de la seua vida, les curioses peripècies de la política lingüística a *contrario* que ha prosperat al País Valencià.

I, ben mirat, a ell no li falten, ni de bon tros, treballs en què ocupar les seues fecundes hores. Perquè, convé advertir-ho, si l'hagueren convidat a entrar en l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i si haguera caigut en la temptació d'acceptar la invitació, hauria estat per a treba-

llar-hi hores i hores. Colón no és home afecionat a les pompes i vanitats, ni a les cerimònies buides. Ni als embolics conceptuals o terminològics.

El curs que ara dedicarà a la seua obra la UIMP, sota la direcció dels professors Maria Teresa Echenique i Emili Casanova, s'afegeix a un seguit de manifestacions clares de la valoració científica i cívica que ha meregut sobradament aquest lingüista, catedràtic emèrit de filologia romànica de la Universitat de Basilea, membre de l'Institut d'Estudis Catalans, de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, de la Real Academia Española, vicepresident de la Junta Permanente de Història de la Lengua Española i doctor honoris causa de les universitats de València (1984), Alacant (1991), Jaume I (1992) i Autònoma de Barcelona (2003). Passa a la pàgina 3

Publicacions
Universitat Jaume I

Valores básicos de la identidad europea
Sonia Reverter Bañón (ed.)
PVP: 17 €

La gestión del conocimiento como motor de la innovación: Lecciones de la industria de alta tecnología para la empresa
Joaquín Alegre Vidal
PVP: 25 €

Voces proféticas. Relatos de escritoras estadounidenses de entresiglos (XIX-XX)
Selecció, traducció i edició crítica: Nieves Alberola i Carme Manuel
Premi Nacional d'Edició Universitària Millor Coedició 2004
PVP: 20 €

Un investigador consumat

Entre l'uropeisme i la fidelitat a la terra

Ve de la pàgina 1

El 1988 rebé el Premi d'Honor de les Lletres Valencianes. Posseeix, a més, la Creu de Sant Jordi (1985), de la Generalitat de Catalunya, la Gran Cruz de Alfonso X el Sabio, que atorga el govern espanyol, i molts altres guardons de caràcter acadèmic. Fou membre del Consell Valencià de Cultura. Presidí l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalana (1976-1982) i la Sociedad Suiza de Estudios Hispánicos (1982-1985) i fou membre directiu de la Societat de Linguística Romane (1980-1986).

Germà Colón i Domènech va néixer a Castelló de la Plana el 1928. Va estudiar filologia romànica a la Universitat de Barcelona, on fou alumne d'Antoni Badia i Margarit, Felip Mateu i Llopi, Joan Bastardas i Martí de Riquer, i on es va llicenciar el 1951.

També va ser important per a ell la coexistència de l'editor i erudit Josep Maria de Casacuberta, sempre atent a la realitat cultural del País Valencià. Després, Colón es doctorà a la Universitat de Madrid.

Paral·lelament, ja des de l'institut de segon ensenyament, i després en les estades a Castelló, havia establert una bona relació amb la gent de la Societat Castellonenca de Cultura —una institució a la qual s'ha mantingut vinculat sempre—, a través de Lluís Revest, el qual li va fer descobrir les lletres valencianes: Ausias March, Roís de Corella o Teodor Llorente, per exemple.

En llicenciar-se, va obtenir una beca per a la Universitat de Lovaina. Allà va tenir un gran professor, Sever Pop, uns dels millors representants de la dialectologia europea i de la geografia lingüística. Després de fer un curs com a professor de gramàtica històrica espanyola a Barcelona, el 1953 aconseguí una beca per a anar a Zuric.

En un congrés internacional

La bibliografia de Colón és ben extensa, fruit d'una dedicació mantinguda

de lingüística romànica celebrat a Barcelona, va conèixer Walther von Wartburg, catedràtic de Basilea, que poc després li envià una carta oferint-li el càrrec de lector d'espanyol en aquella Universitat i treballar en el *Französisches Etymologisches Wörterbuch*, que ell dirigia. Colón va dedicar deu anys a aquesta obra, el diccionari etimològic més important de

Germà Colón, el dia de la seua investidura honoris causa en la Jaume I. / ÀNGEL SÁNCHEZ

qualsevol llengua. Al poc de temps de treballar al *FEW* i al lectorat d'espanyol, von Wartburg li proposà d'emprendre una Habilitación; això significava escriure una segona tesi doctoral més extensa que la primera, i després d'un examen d'aptitud. A continuació passà a ser Privatdozent i, el 1967, catedràtic numerari i director del Romanisches Seminar de la Universitat de Basilea, una de les més antigues i prestigioses d'Europa. Fou també professor associat de la Universitat d'Estrasburg (1968-1972). Entre els seus deixebles més coneguts hi ha Rolf Eberenz, Veronika Leimgruber-Guth, Michael Metzelin, Gret Schib, Beatrice Schmid i Curt Witlin, alguns dels quals, en particular el darrer, s'han dedicat igualment a temes de filologia catalana.

La bibliografia de Colón és ben extensa, fruit d'una dedicació mantinguda i tenaç a la investigació. Ha publicat centenars d'articles i diversos llibres, entre els quals *Die ersten romanischen und germanischen Übersetzungen des Don Quijote*

(1974), *El léxico catalán en la Romania* (1976), que el va consagrar com a gran figura de la filologia romànica, *La llengua catalana en els seus textos* (1978), *Panorama de la lexicografia catalana* (1986), en col·laboració amb Amadeu Soberanas, *Problemes de la llengua a València* (1987), *Estudis de filologia catalana i romànica* (1997). En col·laboració amb Arcadi Garcia publica, en edició crítica, *Els Furs de València* (1970-2002), una tasca que els va ocupar gairebé quaranta anys, i el *Llibre del Consolat de Mar* (1981-1987), peces cabdals de la literatura jurídica valenciana. Edità també, amb Soberanas, el *Diccionario latino-español* (Salamanca 1992), d'Elio Antonio de Nebrija (1799), i del mateix autor i Gabriel Busa, *Diccionario latin-catalán y catalán-latin* (1987).

A tot això, cal sumar desenes d'articles en les revistes internacionals de filologia més reconegudes, ponències en congressos i altres diverses publicacions.

Durant la seua vida, Colón ha reunint una gran biblioteca espe-

cialitzada, amb aproximadament vint mil títols que ocupaven cinc habitacions a la seua casa suïssa. Fidel a la seua vinculació castellonenca, fa uns anys va cedir aquest fons a la Universitat Jaume I, com a element bàsic d'una fundació cultural que porta el nom del donant i que té com a objectiu prioritari la promoció d'activitats relacionades amb la filologia romànica, la recerca i l'organització de trobades d'estudi entorn d'aquestes matèries.

Hi ha un text emocionant, en què Colón relata l'origen de la seua preocupació per la llengua del país. Es troba en el proleg del llibre *El catalán y el español, juntos y en contraste*, publicat a Barcelona l'any 1989, i el done ací en una traducció que en feu Lluís Gimeno Beti, en el parlament de presentació del filòleg com a doctor honoris causa de la Universitat Jaume I. Diu així: "A mi el fenomen de la relació entre els idiomes espanyol i català m'ha marcat des de la infantesa. A l'escola sentia una llengua, al carrer o a casa, una altra. La qüestió dels contrastos entre espanyol i català m'ha obsessionat. La disparitat de vocabulari era el que superficialment més em sorprenia. Per què —em demanava de menut— *ventana* i *finestra*, *cruela* i *pruna*, per què *agujero* i *forat*, *cebada* i *ordi*, *subir* i *pujar*, *queso* i *formatge*? Així em vaig fer llargues llistes que avui em fan somriure, però que van arribar a fer-me perdre l'enteniment: oh, aquells substantius bresquills, esme i cotna, el nom per als quals no trobava a l'altre costat denominació satisfactòria, o aquell adjectiu igualit o el verb esmussar! La llengua de Castelló ho deia tot, i l'altra, no..."

Home d'una aparença modestament distingida, d'un parlar seri i clar, prototípic d'un europeis-

Fidel a la vinculació castellonenca, fa uns anys va cedir la seua biblioteca a la Jaume I

me viscut i constructiu, plurilingüe i respectuós amb totes les realitats, Colón és una de les personalitats més notables que ha produït el País Valencià en moltes dècades. No és estrany que s'haja hagut de fer ell mateix, des de fora, però resulta admirable que ho haja aconseguit sense perdre mai els vincles amb la seua cultura originària.

Amb plena vigència

MARIA FABRA

L'obra i l'època de Germà Colón són la base sobre la qual es desenvoluparà el seminari de la Universitat Internacional Menéndez Pelayo (UIMP) de València, que reunirà experts procedents d'institucions espanyoles i europees per analitzar la vida i l'obra de l'erudit valencià. "Després d'ell hi ha qüestions matisables i molts camins oberts, però la seua doctrina està plenament vigent i no està superada", ha assenyalat un dels directors del curs, el professor Emili Casanova. Colón es defineix en aquest seminari com el romanista més destacat del nostre país i el primer filòleg. Els seus treballs sobre la caracterització del català com a llengua gal·loromànica i les interferències entre l'espanyol i el català "són indispensables per a qualsevol romanista, i la qualitat dels resultats és avalada pel rigor de les edicions utilitzades en la seua investigació, rigor que ha aplicat a les seues pròpies, com les dutes a terme sobre els Furs o el Consolat de Mar". "Sanchis Guarner va parlar molt del valencià, però qui va fer la dissecció del lèxic va ser Germà Colón", assegura Casanova. Així, el seminari no sols tractarà de les aportacions de Colón, sinó dels escenaris en què les va dur a terme. Des dels primers estudis dels anys 50 fins a l'actualitat, el filòleg castellonenc va comptar amb la perspectiva que li va atorgar la seua vida a Basilea. Amb una visió allunyada de la política i "la passió", segons Casanova, i molt més clara, per la distància, que les reflectides per erudits locals.

Amb el seminari, la UIMP pretén analitzar les seues investigacions emmarcant-les en l'època en què van ser publicades i estudiar, en cada cas, el panorama científic que el professor es va trobar des dels seus inicis i les seues aportacions al coneixement general de la filologia romànica i hispànica. La metodologia utilitzada per Colón, la seua actualització i el que queda per fer en matèries com la filologia romànica i hispànica seran unes altres de les limes que tractarà l'elenc de més d'una vintena de participants. Ponències i taules redones, en una jornada dirigida també per Maite Echenique, que abordaran el paper del professor com a historiador de la llengua, els seus estudis de fraseologia i dialectologia o les llengües hispàniques en contacte amb l'obra de l'especialista. Les universitats de Basilea, Lausana, la Complutense de Madrid i l'Autònoma de Barcelona, una de la Universitat de València, la d'Alacant i la Jaume I de Castelló són els centres des dels quals arribaran els experts, precedits, en la conferència inaugural, per l'acadèmic de la Real Academia Española (RAE) Manuel Seco, que parlarà sobre Colón i la lexicografia espanyola.